

stinku! Toda če jih je že med inteligenco, — ki je čitala še marsikaj drugega, nego knjige avstrijskega duha — (povejmo si odkrito) — neznansko malo takih, ki bi bili popolnoma prosti tega duha, je narod, kar skoraj brez izjeme, še danes do zadnjega prežet s tem duhom; in kako tudi ne? Oblastva, cerkev, šola, vse, kar je delalo na to! Nasprotni, tožadveni in lastno osebni argumenti tov. Račiča, niso za splošnost nikakor merodajni. Ta tuji duh je treba izgnati iz ljudi; duh se pa izganja le z duhom in zato povdarjam zopet, da nam je potreba čitank, katere bo prevejal duh genija — velikana, protitež avstrijskemu demonu.

Kdor pa meni, da so stare čitanke v narodno-vzgojnem oziru nenevarne, temu zopet ponavljam, da ne pozna testa otroške duše in ne priznava vpliva pretečene vzgoje! Napačno je tudi se zanašati na svoje pedagoške spretnosti, s katerimi bi se duh starih čitank dal izlaska absolvirati, če uporabljamo stare čitanke. Niso poedinici, ki se blagrujejo prejšnji režim in v kojih dušah gotove strune čakajo drugih sap, kot naše. Kaj, ako bi vdarila na nje stara melodija in bi ti z otroci vred rekli: »To je resnica, kar piše knjiga, učiteljeva beseda pa je laž!« Kje je potem naša narodna vzgoja? Kako lahko se tu združijo stare simpatije (Avstrija!) podprte s starimi apatiji (Srbija!) in naša skupna stavba ne bode tedaj nič boljša, kot ona na pesku.

Prav neprimerno pa se mi pri tej priliki zdi govoriti o kaki naglici. Moja zahteva naglosti se ima razumeti le kot prikrit opomin, zakaj se kaj takega že ni zgodilo, in naj bi bila ob jednem bodrilo za bodočnost. Sploh se pa ni treba prav nič bati, da bi bil moj »hi« padel na preiskrega konjca. — Mislim, da od nov. 1. l. dalje bi se bile dale vendar že sestaviti razmeram primerne provizorične čitanke, (definitivne itak nobene ne bodo) koje bi se umaknile kasnejšim, popolnejšim.

Ker je časopisje res tako eminentno važna naprava za prvo in drugo nadstropje naše stavbe, bi gotovo ne odreklo isto svoje važnosti tudi pri temelju — pri šoli — mladini.

Tedaj šolski časopis v šole! C. pr. zaloga pa: »A page te!«

S subvencijo vlade (in zakaj ne??) ne bi bil list niti drag. Sicer pa kakšni viharji ali drugi kronski pomisleki ne bi bili — kakor že zgoraj izvajamo — gospodarski.

Tudi sem mnenja, da ako bi se pri pritličju in prvem nadstropju, v prid fundamentu, vzelo nekaj časopisnega papirja, bi cela stavba gotovo vsled tega ne trpela nikake škode, ker fundament je le fundament, in če hočejo imeti pritličja in nadstropja višje gori, le nekoliko razumevanja za pravi blagor stavbe, bodo to žrtev v prid svojemu temelju celo z veseljem doprinesli.

Tako mislim jaz, kot ekonom-pedagog.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Delegate so nadalje prijavila nastopna društva:

- IX. Savinjsko učiteljsko društvo: 34. Ivo Jakše — Vransko, 35. Jana Brišnikova — Orla vas, Namestnik: 36. Ivan Zotter — Gomilsko, 37. Julka Virantova — Sv. Jurij ob Taboru. X. Učiteljsko društvo za ptujski okraj: 38. Irma Seligova — Ptuj, 39. Kajnih Valentin — Ptuj, 40. Kocmut Rudolf — Sv. Urban pri Ptuj, Namestnik: 41. Nike Fleretova — Ptuj, 42. Klemenčič Ivan — Ptuj, 43. Šegula Franjo — Ptuj. XI. Učiteljsko društvo za celjski okraj: 44. Černež Ludovik — Celje, 45. Pristovšek Franc — Zalec, 46. Vidali Roza — Grize pri Celju, Namestnik: 47. Jelovšek Fortunat — Dramlje, 48. Voglar Franc — Celje, 49. Širca Olga — Celje. XII. Učiteljsko društvo za brežiški in sevnški okraj: 50. Potočnik Ludovik — Bizelsko, 51. Vadenjal Fran — Dobova, Namestnik: 52. Meglič Sabina — Sevnica, 53. Sušnik Miroslav — Rajhenburg.

Okrajna društva! Čas hiti, skoro bo zborovanje delegacije tu, loči nas samo še kratak čas! Javite nam čimprej delegate! Volite jih pravilno! (Predsednik je eo ipso član delegacije, on mora imeti namestnika, na vsakih 50 članov v društvu je voliti delegata z namestnikom.) Torej, zganite se! Na zdar!

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 14. avgusta t. l., ob 10. uri v Ljutomeru, po sledečem vzporedju: 1. Izročitev diplome častnemu članu tov. Tomažiču. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Došli dopisi. 4. Doživljaji slovenskega učitelja v Srbiji. Poroča tov. Gabrijelčič. 5. Razne stanovske zadeve. Pol ure pred pričetkom zborovanja je pevska vaja. Z ozirom na prvo točko vzporedja so gostje dobro došli. K prav obilni udeležbi vabi vildno — Karel Mavrič, predsednik.

+ Zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic na štajerskem je društvo Selbsthilfe štajerskega učitelstva poročalo, da bo pri vseh članih iz Jugoslavije na denarne prispevke počakalo, dokler se zopet ne odpre denarni promet izven naše države. Imenovano društvo je sicer že tudi stopilo v dogovor s poštohraniliščnim uradom v Ljubljani, ven-

dar hoče še nekoliko počakati, da se razvidi, na kateri način bi društvo in društveniki imeli kar najmanj stroškov. Društvo si je v svesti, da je naše članstvo zanj velikega pomena, saj je baše skoraj en tretjina članov društva iz Jugoslavije.

+ Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje v četrtek, dne 14. avgusta t. l., ob 10. uri v deški šoli v Konjicah. Ob tej priliki bodo zapriseženi oni učitelji in učiteljice, ki tega do sedaj še niso storili. K polnoštevni udeležbi vabi — Odbor.

+ Za prihodnje zborovanje učitelstva mariborskega okraja. Naše prihodnje učiteljsko zborovanje se vrši menda v prvi polovici avgusta. Vabim in prošim že vnaprej vse tovarišice pevke in tovariše pevce, da ob iste dobe prestudirajo sledeče pesmi: 1. Venček koroških narodnih pesmi. 2. Tone solnce, tone . . . 3. Naša zvezda. 4. Izprememba. 5. Slovenski deželci. Note k prvi in drugi pesmi sem itak že zadnjič razdelil, za ostale pesmi pa si izvoli vsak sam preskrbeti l. zvezek Mohorjevičevih pesmaric. Nadalje prosim vse že sodelujoče ude našega komaj rojenega pevskega zbora, naj vplivajo na vse bližnje jim tovarišice in tovariše, da prično odmah sodelovati pri našem pevskem zboru, da bo i ta jačji ter bo združeval vse pevce in pevke našega društva. — Tovariš Mirko Vanda.

Iz Jugoslavije.

— Višji šolski svet. Prihodnja seja višjega šolskega sveta bo v četrtek, dne 21. avgusta t. l.

— Strankarstvo hočejo gotovi gospodje zanesti tudi na Koroško. Pri nastavljanju slov. učiteljstva se gleda v prvi vrsti ali je učitelj(ica) Slomškar ali ne, in šele v drugi vrsti na sposobnosti. O tem krivičnem ravnanju dobivamo bridke pritožbe ter kličemo resno: strankarske roke proč od slovenske Koroške, kjer mora biti edino merodajno sposobnost in narodna zavednost prosilčeva. — Tako smo čitali v teh dneh v naših listih. Naše mnenje je, da ima za sedanjí čas, posebno na naši narodni meji, v obmejnem ozemlju na Koroškem, na štajerskem in v Prekmurju prenehati vsaka strankarska politika in mora prevladovati v vsem našem delu, pri imenovanjih in ukrepih le narocnostni moment. Naš zunanji položaj, z ozirom na okupirano ozemlje, to nujno zahteva, in je naša narodna stvar v okupiranem ozemlju že sedaj mnogo trpela vsled tega, ker se v centralni našlo smisla za pravo narodno politiko v tem ozemlju in se vsled strankarstva zagrizenih razmer ni znalo dovolj ceniti tamošnjih zahtev in prošelj po od pomoči. Posebno važen je sedanjí čas, to je doba plebiscita, na Koroškem in če se ne bo obrnilo postopanje in smisel za pravo izključno narodnostno postopanje v kratkem, ima to lahko tudi svoje posledice na izid plebiscita. Vsa slovenska društva, k so že ustanovljena, so narodna društva in dolžnost vsakogar, ki se zaveda sedanjega položaja, je, da sodeluje pri njih. Ustanavljanje novih, vsoprednih društev, iz strankarskih nagibov, je narodni greh za sedanjí čas. Koljimo se med seboj, kadar bo primernejši čas za to — če je že to potrebno! Kakor so nam naše stanovske zahteve in interesi skupni in enaki, tako naj nam bo narodni boj skupen. Dolžnost učiteljstva je, da se z vso silo poprime složnega delovanja v tem smislu in če naše osrednje oblasti in vodilni krogi nimajo pravega smisla za narodno politiko na našem obmejnem in zasedenem ozemlju, mora obmejno učiteljstvo in ono na okupiranem ozemlju, jih s složnim, skupnim delovanjem in nastopom prisiliti, da bodo v interesu narodne stvari in bodočnosti — tako postopali. Vse obsodbe vredno je postopanje, da si stranke množe in polnijo svoje strankarske fondе in ne najdejo sedaj toliko smisla, da bi v večjih množinah vrgle denar na Koroško in v okupirane ozemlje, ne morejo se v toliko zediniti, nasprotno se jim pa ne bo zdelo škoda denarja in jim ga že sedaj ni, kadar gre zgolj za strankarske namene. Naša reč je, paziti na stanovskem in šolskem polju, v tem oziru in takem smislu.

— Učitelji-nemškutarji v obmejnih krajih. (Dopis.) Več učiteljev in učiteljic na Koroškem in štajerskem je še vedno na svojih prvotnih mestih, dasi niso še nikoli podučevali v slovenskem jeziku oziroma, če tudi so, je gotova stvar, da ne čutijo in tudi ne morejo čutiti z nami — v jugoslovanskem duhu. Naša vlada je lahko prepričana o njihovem brezvspešnem delovanju, če že ne v šoli, vsaj zunaj nje. — Odstaviti jih vlada sicer ne more, ker nima za to dovolj tehničnih virov. Puščati jih pa še nadalje na svojem prvotnem mestu, pa tudi ne kaže, ker v svoji sedanjí funkciji več škodijo naši vzvišeni narodni ideji, nego koristijo. Četudi se jim tega ne more dokazati, kar čez noč se jih ne more preustvariti, četudi bi oni sami imeli za to najboljšo voljo. »Lisica«, pravi pregovor, menja dlako, ne pa svojih lastnosti. Tako je tudi s temi. So sicer pred kratkem zamenjali nekdanje nemške karkarde, hote ali še prej prisiljeni, s slovensko trobojnico, ki jo morda ironično nosijo pripeto celo na prsih, govore in morda tudi pišejo, vsaj za silo slovensko, a vneti in prepričani Slovenci ne morejo

biti nikdar. Vzgojeni so v nemškem duhu, še morda tudi ne vedno po lastni krivdi, in ta jih bo spremljal do groba. Nekateri radikalni tovariši bi najraje videli, da se jih odstavi. Meni se pa zdi tako postopanje prekruto in za sedanje demokratične čase skrajno neprevidno in preradikalno sredstvo. Naj se jih morda upokoji? Prevelik luksus za sedanje čase, pri tem pomankanju učnega osebja! Marsikateremu družinskemu očetu v kakem zakonem kraju bi bila pokojina naravnost voda na mlin, ker bi na ta način najlaglje in najceneje prišel z družino (radi šolanja) v mesto, tako da bi se še mi morda ne branili, iz ravnostega vzroka, take »kazni«. Torej, v penzijo ne, v službo v kako mesto ali njega neposredno bližino (v obmejnem kraju) tudi ne, a najmanj pa, jih odpustiti iz službe, brez vsake pokojnine. Kaj in kam tedaj z njimi? Cisto jednostavna stvar. Nam se je namreč malone docela izpolnila naša skrena želja po podržavljenju. S tem pa se naš šol. delokrog izdatno povečal ter se je razširil preko okrajnih in deželnih mej, do državnih. Nekdaj so imele pravico predstavljati nas iz katerih že koli vzrokov, šol, oblastnije, v obsegu njihovega delokroga. Torej v okrajnih, oziroma deželnih mejah; danes smo z novim zakonom podpisali reverz in dali oblasti sami pravico v roko, da nas ista premešča po potrebi v obsegu drž. mej ali vsaj v obsegu delokroga poverjenišva za uk in bogočastje v Ljubljani. Na to moramo biti vsak čas pripravljeni, če to zahteva — brez naše škode — korist šole in napredka. Taki tovariši in tovarišice mi pač ne bodo štelí v zlo, če nasvetujem in priporočam višji šol. oblasti, da jih premesti v notranjost Slovenije, kjer bodo imeli priliko izuriti se boljše v slov. jeziku, ki jim drugače brezdvomno teče precej okorno. Zadovoljiti bi se pa moral izčasno vsekakor obmejnih krajih. Na njihova, sicer boljša mesta, bi pa prišel tovariš ali tovarišica iz revnejših, notranjih krajev Slovenije. Taka mesta v obmejnih krajih, ki bi bila za izmeno, se razglasio javno ter bi bila na razpolago le onim učnim osebam iz notranjih krajev in okrožja našega poverjenišva, ki bi bile pripravljene prostovoljno, vsaj začasno, zamenjati svoje mesto z razglašeni. Ako bi pa ne bilo zadostnega števila takih prigašencev, bi bila šol. oblast prisiljena premestiti nekatere iz službenih ozirov, za določeno dobo. V svesti si pa, da je delo v obmejnih krajih precej napornejše od onega v notranjosti, bi bilo pač pravično in pošteno, da nam ostanejo dalj časa priznane, če tudi še ne nakazane — dnevnice. Pod tem pogojem, bi imeli najbrže kompetentov na izbiro in bi ne bilo potrebno rabiti prisilnih sredstev. O vra bi bila edino le pri onem, ki bi moral v notranjost dežele iz obmejnih krajev. Sicer pa naj opravičeno omenjamo naše začudenje, ne morda iz zavisti, ampak radi pravicoljubnosti, da ne vemo, kako pridejo moške do dnevnice, ki so naši državi prikriti sovražnega mišljenja. Dnevnice so pravzaprav določene iz vzroka in v prvi vrsti onim, ki so prisiljeni biti celo ločeni od svojcev ter živeti z dvojnimi stroški, in onim, ki so se posvetili v sedanjem času tudi izvenšolskemu delu, medtem ko tak parasit vživa mirno in nemoteno ta nameček, ne da bi se najmanje brigal za izvenšolsko delo. Prej obratno! Škili in vedno pomežikuje, vsaj z enim očesom preko Tur, v oblubljenno deželo. Če ni nikjer na mestu dvojna mera, bi tu gotovo bila! Izmenjava v gorioznačenem smislu bi provzročila sicer občutne selitvene stroške, ali tega ne smemo jemati v poštev, kr imamo večjo škodo, če ostanejo take osebe na svojih mestih kjer so, če ne že škodljivi, pa gotovo brezplodni. Komur je tedaj dobrobit šolstva in blagor naše stvari na Koroškem pri srcu, mislim, da se ne bo branil teh razmeroma malih stroškov in žrtev in kolegi(nje), katerim je kaj ležeče na napredku našega naroda, se tudi ne bodo branili kaj žrtvovati »domovini na altar«. To naj ne velja morda le takozvanim narodnim osumljencem, torej pseudo-nemčurjem, narodnim mlačnežem, kakor tudi njihovim namestnikom, neprisiljenim ali prisiljenim dobrovoljcem. Pravi nemčurji, v pravem smislu pomena te besede se pa morajo odstraniti takoj brez vsakega pardona. Tu prenehajo vsi oziiri, saj ostali njihovi tovariši niso imeli usmiljenja niti z našimi ranjenci! Proč tedaj, s takimi, proč!

— Na Koroško! Nujno je potrebno za Koroško kakih dvajset učiteljev, dobrih narodnih delavcev, ki bi se prijavili za službovanje na Koroškem vsaj za čas plebiscita. Če mogoče že starejših, z nekaj službenimi leti. Poleg plače bi prejemale tudi pripadajoče dnevnice, od 16 K naprej. Prijavijo naj se strokovnemu tajništvu in svrhu posredovanja.

— Popolnoma upravičena zahteva. Krajni šolski svet na Boh. Bistrici je v svoji seji dne 27. julija 1919 sklenil, da si pridržuje kot gospodar šolskega poslopja pravico do polovice aktivitetne doklade, ki se namerava utrgati učiteljstvu, uživajočemu stanovanje v šolskem poslopju. — Za nas zahteva odtgrlaja polovice aktivitetne doklade za naturalno stanovanje še ni rešena. Ker so stanovanja manjša in večja, boljša in slabša, cenejša in dražja, se tudi to ne da urediti kar po enem koptu in bo morala organizacija v tem oziru napraviti svoje sklepe in korake.

— Politični preganjenci. Po razsulu Avstrije so se, kakor je bilo čitati, organizirali razni politični preganjenci, z namenom, da si pribore zadoščenja za storjene jim krivice. Nihče se pa ni do poslednjega časa pobrigal, da bi se kaj storilo za preganjence v našem stanu. V zadnji seji mestnega šolskega sveta v Ljubljani je pa bil sprejet predlog, naj bi se revidirala učiteljska nameščenja zadnjih desetih let. Kaj bo na ta predlog storil Višji šolski svet ne vem, a vsekako ga bo težko preizeti. Ne mislim se danes spuščati v podrobnosti učiteljskih preganjanj v dobi Sušteršičevega paševanja, ker upam, da bo Višji šolski svet, vsak posamezen slučaj vestno preiskal ter nam dal pravičnega zadoščenja. Pač pa čutim potrebo opozoriti tovariše - preganjence, da bi bilo i nam potrebno se sporazumeti. Najbolje bi bilo imeti sestanek neposredno pred zborovanjem Zaveze v Ljubljani. Tovarise - preganjence prosim naj mi nemudoma pošljejo svoja mnenja in predloge. Janko Blaganje, nadučitelj, Dole pri Litiji.

— Meščanske šole v Sloveniji. Višji šolski svet v Ljubljani nas naproša, da priobčimo sledeči poziv: S pročetkom šolskega leta 1919-20 se otvorijo v nekaterih krajih Slovenije nove meščanske šole in se primerno preustroje že sedaj obstoječe. Ker za te šole ni zadosti učiteljev (učiteljic), ki bi bili izprašani za meščanske šole, bo višji šolski svet za kratko prehodno dobo meščanskim šolam v službovanje pridelil ljudskošolske učitelje (učiteljice), ki se zavežejo, da bodo najkasneje do 30. novembra 1921 položili usposobljenostno preizkušnjo za meščanske šole in o katerih se po sedanjem službovanju in kvalifikaciji more presojati, da bodo tej zahtevi v resnici ustregli. Taki učitelji (učiteljice) naj vložijo najkasneje do 15. avgusta 1919 pri višjem šolskem svetu prijavo s kratkim popisom o sedanjem službovanju, z obveznico glede usposobljenostne preizkušnje za meščanske šole in z izpričevali o zrelosti in usposobljenosti preizkušnji za ljudske šole. Ako bi pa že priložili izvirnike izpričeval kakim drugim prošelj, naj predložijo overovljene prepise. V prošljah naj povedo, kateri meščanski šoli bi bili radi prideljeni. V tem oziru prihajajo v poštev meščanske šole: deške; v Ljubljani (ena v mestu in ena v Spodnji Šiški), v Ribnici, Trzinu, Postojni, v Krškem, v Mariboru, Celju, Ptuj, Zalcu; deklške: v Ljubljani (ena v mestu in ena v Spodnji Šiški), v Trzinu, Mariboru, Celju, Ptuj. Pripominja se pa, da bo višji šolski svet izražene želje sicer upošteval, vendar pa prideljeval prilašeno učitelje in (učiteljice) v prvi vrsti po potrebah posameznih šol in glede na strokovne skupine. Taki učitelji ostanejo ob svojih službenih prejemkih in razven tega bodo dobivali nagrado letnih 360 K in aktivitetno doklado po krajevem razredu.

— Še enkrat Štrukelj. Kakor vsi znaki kažejo, je izjava na okrajni skupščini učiteljstva novomeškega okraja, glede nadučit. Štruklja iz Viča pri Ljublj., v živo zadela tovariše iz »Slov. Zveze«. Na razne načine se skuša vplivati na merodajne faktorje, da bi ta izjava ne prišla v zapisnik. Tudi dopisnik »Dol. Novic« od 31. julija pričakuje, da jo bomo preklicali, ker je baše Štrukelj v »Slovencu« od 25. julija zadevo pojasnil. — Dobro, poslušajte torej! Bahavo otepavanje z liberalnimi zahrbtnimi napadi, dalje par zavilih stavkov, pa še glorijska, ki mu jo poje »Slovenec« — povrh, vse to Štruklja še ni opralo! Resnice hočemo — čiste resnice, pa naj si jo Štrukelj izvojuje, kakor hoče — to je njegova stvar. Tedaj bodite uverjeni, da bomo mi prvi, ki bomo zadevo lojalno poravnali. Gospodični pa, ki je na skupščini trdila, da piše »Narod« neresnico, bomo javno izrekli obudovanje nad njeno bistroumnostjo. Dokler pa tega ni, ostane naša izjava pribita!

— Novomeška deška ljudska šola od frančiškanov — opuščena. Provincialni kapitelj je v svoji seji dne 24. julija sklenil, da radi pomanjkanja učnih oseb opusti to šolo. Šolo prevzame posvetna oblast in bo na njej nameščeno posvetno učiteljstvo. S socijalnega stališča je bilo posestno stanje na tej šoli od strani frančiškanov že dosedaj nepravilno, če pomislimo, da so oni odvezemali zaslužek in mesto najmanj

štim družinskim očetom, ki bi lahko tudi šolali svoje otroke v srednji šoli.

— **Naša tvornica za šolske zvezke vidno napreduje** in je zanimanje za to naše novo podjetje med tovariši in tovarišicami vedno večje. Oblika zvezkov je zelo lična, z originalnimi okraski. Prepričani smo, da s tem tiskarna šolstvu mnogo koristila, ker se je lotila izdelovanja zvezkov, ker bi tudi v prihodnjem letu sicer ostali brez zvezkov ali pa bi bili isti znatno dražji. Prepričani pa smo tudi, da tiskarna takoj priloži zvezkom tudi pivnik, kakorhitro ga bo dobili boljšega od sedanjih in tudi boljši papir, kakorhitro ga bo dobili, dasi je že sedaj vzela najboljši papir, kar ga je v tvornicah za to dobili.

— **Od višjega šolskega sveta.** Poročevalci sprejemajo zaradi preoblike uradnih poslov v dobi počitnic stranke samo vsak petek od 9. do 12. ure. Predsednik: Vadnjal, I. r.

— **Strokovno tajništvo in uredništvo** nujno potrebujeta pisalni stroj. Obračamo se do tovarišev, ki vedo za kako ugodno priliko, naj stavijo ponudbo na »Zavezo«.

— **† prof. Jožef Cizelj.** Umrl je v petek, dne 1. t. m. v Kamniku profesor Jožef Cizelj. Pokojnik je služboval svojedobno tudi na učiteljski v Ljubljani in je bil pozneje premeščen kot profesor v Gorico. Bil je dobrega srca za dijake. Lahka mu bodi domača zemlja! Preostalim naše sožalje!

— **Dvoje novih šol v Mariboru.** Mestni šolski svet je na svoji seji 28. pr. m. sklenil, da se ustanovi v Mariboru 1 deška in 1 dekliška popolnoma slovenska šola. Na ostalih šolah pa bo dana nemškimi otrokom prilika, da se priučijo nemščini v neobveznem pouku.

— **Počitniški tečaj,** ki se bo vršil na državnem učiteljski v Ljubljani za gojenice (gojenke) 3. letnika učiteljske ter za abiturijente srednjih šol (liceja), se prične dne 18. avgusta ob 8. uri zjutraj ter bo trajal do 4. oktobra. K obisku tega tečaja so pripuščeni vsi, ki so — ustmeno ali pismeno — prijavi svojo udeležbo.

— **Maturantje iz leta 1909 praznujejo letos 10-letnico.** Tovariš Račič je že enkrat prosil prijavi in pojasnil za takratni sestanek, a odzvali so se mu menda samo 3 tovariši. Zato prosil podpisani še enkrat vse tovariše, da mu sporoče, če so voljni udeležiti se sestanka, ki bi bil 6. kimavca v Ljubljani (ob 10. uri v restavraciji Narodnega doma). Po 10. letih — letih bede in trpljenja — bi vendar lahko zopet prišli skupaj, da bi se prvič vsi skupaj pozdravili v svobodni Jugoslaviji. Fran Hočevar, Birčna - vas pri Novem mestu.

— **Vabim vse one,** ki nameravajo študirati prihodnje šol. leto 1919/20 v Švici (St. Gallen ali drugje) k sestanku v svrhu skupne akcije. Zbrali se bomo v torek, dne 12. avgusta ob 6. zvečer v gostilni »pri Mraku« na Rimski cesti. Kdor se ne more zglasiti osebno, naj se prijavi pismeno (z natančnim naslovom) na naslov: Fran Schiffer, Ljubljana, Kongresni trg 6.

— **Notarski izpit** je napravil pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani g. Avgust Kolšek, notarski kandidat v Ribnici, s prav dobrim uspehom. — Iskreno čestitamo!

— **Mladika in dijaški dom v Ptuj.** V »Mladiki« dobe stanovanje, hrano, vestno nadzorstvo in vsakovrstno izobrazbo učenke gospodinske šole, dekliške trgovske šole in dekliške meščanske šole, katere šole so vse v istem poslopju, ter hospitantke gimnazije. Dijaški dom sprejema gimnazijce in učenice 1. razreda nove deške meščanske šole. Oba zavoda sta v javni mestni upravi pod vodstvom prvostopnih pedagoških strokovnjakov. Kdor želi natančnejših podatkov, naj si naroči tozadevni prospekt od vodstva »Mladike«, oziroma »Dijaškega doma« v Ptuj. — Mestni magistrat Ptuj.

— **Odslovljeni so:** Nadučitelj Emil Kenzian, učitelj Ivan Zych in učiteljica Roberta Freyer, ki so pobegnili iz Grabštajna, potem nadučitelj Izidor Lansegger in učitelj Ludovik Gussnig, ki sta pobegnili iz Pokrč, so odslovljeni. Oslavljen je nadalje Emil Ibonnig, učitelj v Kapli ob Dravi.

— **Imenovan je učiteljski kandidat** Ferdo Wigele za začasnega učitelja v St. Primožu v Podjuni.

— **Odpušteni sta in stavljeni dežel-nemu šolskemu svetu v Gradcu na razpolago:** Herta Bienenstein, začasno prideljena učiteljica na dekliški meščanski šoli I. v Mariboru; Elfrida Mutetz, učiteljica na dekliški ljudski šoli III. v Mariboru.

— **Imenovana sta:** upokojeni učitelj Edo Jevnikar za nadomestnega učitelja in šolskega voditelja v St. Lovrencu nad Dravogradom; Helena Čuček, začasna učiteljica na petrazrednici pri Sv. Rupertu v Slovenskih goricah, za stalno učiteljico istotam.

— **Prideljena sta:** Anton Skala, nadučitelj v Šturjah, za učitelja-voditelja enorazrednici v Topolščici pri Šoštanju; Marija Dugar, učiteljica-begunka iz Zalošč, začasno dvorazrednici v Trbonjah.

— **Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«** je meseca maja razpisalo nagrade za najboljše izvirne moške zборе. Iz glasbenikov strokovnjakov sestavljena jury je društvu vposlane skladbe pregledala in prisodila nagrado 500 kron zboru »Solnce v zenitu«, nagrado 300 kron pa zboru: »Kam si šla.« Skladatelj obeh je g. Janko Ravnik, bivši kapelnik Narodnega gledališča v Ljubljani. Ostale skladbe ne odgovarjajo pogojem razpisa in se v kratkem vrnejo gg. skladateljem. — Odbor »Ljub. Zvona«.

Po slovanskem svetu.

Iz čehoslovaške republike.

† Ravnatelj Franc Slaměnik.

»Umrl je patrijarh, — priklonimo se njegovemu spominu.« Tako konča posmrtnica, pisana ob priliki smrti največjega organizatorja tovarišev na bivšem Moravskem, ravnatelja Franca Slaměnika. Rojen koncem prve polovice osemnajstega stoletja, je počel učiteljevati l. 1683, služil je kot ljudsko- in meščanskošolski učitelj na raznih mestih, dokler ni dobil ravnateljskega mesta na meščanski šoli v svojem rojstnem kraju Přerov, kjer je služil do vpokojitve in prebil tudi čas odpočitka.

Kako izborni organizator je bil pokojni, nam pričajo naslednja dejstva.

Leta 1870. je ustanovil prvo učiteljsko društvo na Moravskem sploh, in sicer za kromerški okraj, ter mu dal ime »Komenskoga«. Temu društvu je na začetku tajnikoval, kmalu pa je bil izvoljen za predsednika in je vršil to častno službo nad 30 let.

Cez tri leta, 1873., je prevzel uredništvo časopisa »Komensky«, ki je vsled nespretnosti njegovih prednikov tako padel, da bi moral skoro prenehati. Toda v kratkem času mu je pridobil novih, zmognih sodelavnikov, postavil list na strogo znanstveno-pedagoško podlago, da je postal v kratkem času med učitelstvom najbolj priljubljen list.

A vse to mu je bilo še premalo; usmilil se je učiteljskih vdov in sirot, ter ustanovil za nje takozvani »Jubilejni fond«, iz katerega dobivajo učiteljske vdove in sirote podpore: po vzoru naše »Samopomoči«. Jubilejni fond šteje danes, in to izključno le po Slaměnikovi zaslugi, 160.000 K.

Njegovo nesmrtno delo pa ostane ustanovitev muzeja »Komensky« v Přerovu. Pri stavbi nove šole je dosegel, da so mu dali na razpolago moderne prostore, dobil je podporo od dežele, preskrbel sam vse omare, uredil in urejal kot kustos in mecen muzej do svoje smrti. Muzejski knjižnici je daroval on sam 5000 knjig, celotno učitelstvo Moravske pa — 200. V oporoki je volil svoje premoženje v znesku 10.000 K svojemu »detetu«, muzeju »Komensky«, in »detetu« pa »Osrednjemu učiteljskemu društvu« na Moravskem. Tako je sedaj »Osrednje učiteljsko društvo« na Moravskem lastnik muzeja »Komensky« v Přerovu, ki šteje vsega skupaj nad 8400 del, med njimi čez 500 del o Komenskem, katere je zbral neumorno delavni »patrijarh moravskih učiteljev«, pok. ravnatelj Franc Slaměnik. Slava njegovemu spominu! L.

Naša zemlja — ire-denta.

Š Tovarišem in tovarišicam iz okupiranega ozemlja, ki bivajo tu. Kdo bolj nego mi, ki smo živeli na ugrabljeni nam zemlji, čutimo in poznamo pomen izgube te zemlje. Sami smo občutili krutost udarca, ki nas je zadel. Naše delo desetletij je bilo ubito, ne ubito — ustavljeno, z enim samim zamahom. Globoki so ostali utisi, ki smo jih dobili pri tem in razume jih z globino svojega srca lahko le oni, ki jih je izkusil. Vstaviti smo morali ljudstvo, ki smo ga ljubili in pustiti razpasti delo naših rok. Toda ne! Mi ne smemo zapustiti tega ljudstva in ne skrbti za to zemljo. Mi smo prvi poklicani, da delamo tu za to ljudstvo — naprej! Kakšno bo to delo, to nam bo narekovala bodočnost. Eno pa je prvo, da z dobimo orijentacijo! Združiti se bomo morali najprej mi, ki smo živeli tam. Vabimo v naš krog vse one, ki imajo dobro voljo in prosimo, da nam poročajo sproti o vseh vprašanjih, gibanju in položaju, ki zadevajo naše stanovske in šolske za-

deve tamošnjega ozemlja. Bodi to prvi korak k našemu resnemu delu v bodočnosti!

§ **Učiteljem-beguncem.** Na »Begunski sosvet« je došlo od danes že več tisoč priglasnic in prihajajo še vedno. V svojih priglasnicah stavljajo begunci na sosvet razna vprašanja v zadevi podpor, služb, stanovanj, škode, ki so jo trpeli vsled vojne, v zaževanju njihovih otrok in sodelavnikov. Dalje izražajo razne želje, staviijo predloge, nekateri imajo tudi razne pri-tožbe itd. Vsakemu posebej ni mogoče odgovoriti, ker bi povzročilo to preveč dela in vzelo preveč časa, zato naznanjamo vsem prizadejim, da »Begunski sosvet« sestavlja sedaj seznam o vseh prijavi-jenih begunskih težnjah; čim zbere dovolj podatkov, bo posredoval za vse pri mero-dajnih oblastih in objavi vspeh potom ča-sopisja. V posebnih zadevah pa, kjer je posredovanje »Begunskega sosveta« takoj potrebno in kjer je treba strankam pose-bnega nasveta, v teh slučajih odgovarja »Begunski sosvet« prizadetim naravnost, kaj je ukrenil, oziroma kaj naj stori stranka. Ako torej kdo ne dobi odgovora, naj ne misli, da smo ga prezrli, marveč naznanjeno mu bodi s tem, da ga imamo vpisanega v svojem posebnem seznamu, v svrhu skupnega posredovanja za vse. Kdor izpremeni bivališče, naj nam blago-voli to naznani. »Begunski so-svet«: Ljubljana. Pražakova ulica 3.

Razpis služb.

1. Strokovne učiteljice za gospodinstvo, šivanje, glasbo (glasovir) in moderne jezike opozarjamo na razpis ptujkega mestnega urada v Uradnem listu št. 120 str. 426.

2. Za učiteljice. Na dekliškem mestnem zavodu »Vesna« v Mariboru in sicer na oddelku »kuhinjska in gospodinska šola« so razpisane sledeče učna mesta: za dve učiteljici kuhanja, za dve učiteljici za belo šivanje, za dve učiteljici za obleke. Kolektivne prošnje, opremljene z izpričevali in dokazili o sedanjem službovanju, domovinskim listom in z zdravniškim izpričevalom ter z navedbo mezdnih zahtevkov je vposlati najkasneje do 10. avgusta t. l. na naslov: kuratorji mestnega dekliškega zavoda »Vesna« v Mariboru (mestni magistrat). Prednost imajo učiteljice, ki so zmogne srbo-hrvaščine, italijansčine ali francoščine, oziroma ki bi tudi glasovir podučevale.

3. Opozarjamo na razpis služb na meščanskih šolah in tozadevno notico in oglas v današnjem listu.

4. Razpisano je moško učno mesto na pomožni šoli v Ljubljani za učitelje, ki so usposobljeni za pouk slabonadarnih otrok. Uradni list, št. 127 z dne 1. avg. t. l.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

»Zbor. učit. Maribora in ok.«: Po treh mesecih je poročilo malo preveč zakasnelo. Se ne moremo ozirati! Še druga, novejša in nujnejša poročila smo morali vsled tesno odmerjenega prostora odložiti za prihodnjo številko. Komaj bi bilo, da bi »Tov.« izhajal redno na osmih straneh in še bi ostajalo rokopisa. Iz ozirov do drugih, niti sami ne pridemo do besede.

I. A. v C., J. G. v L., D. H. v M., L. P. v P., A. S. v P., J. B. taj. »S. u. d.«, M. S. v T., F. Š., »Gornjeg. uč. dr.« — prejeli. Hvala! Pride na vrsto.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.
Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljskega društva«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Učiteljica

službujoča v prijetnem trgu v Štajerski Sloveniji, kjer je tudi sodnija, želi menjati službeno mesto.

Ponudbe pod šifro »M. T.« na upravo tega lista.

Non scholae, sed vitae discimur!

Kdor se zanima za šolsko reformo,

.. naj ne zamudi čitati izvajanja higijenika in šolskega prijatelja dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

Nova pota Jugoslavjanov.

.. Cena 2 K. ..

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1919 K 208.445-23.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Štev. 10055.

Razpis služb

za meščanske šole v Sloveniji.
S pričetkom šolskega leta 1919-20 se ustanove in otvorijo v Sloveniji sledeče meščanske šole:

1. v Ljubljani, I. mestna deška s tremi razredi in eno vzporednico;

2. v Ljubljani, I. mestna dekliška s tremi razredi, tremi vzporednicami in z nastavnim razredom (takozvanim enoletnim učnim tečajem);

3. v Ljubljani, Spodnja Šiška, deška meščanska šola s tremi razredi;

4. v Ljubljani, Spodnja Šiška, dekliška meščanska šola s tremi razredi;

5. v Trzinu, deška in dekliška meščanska šola s prvim razredom vsakega oddelka;

6. v Ribnici, deška s prvim razredom;

7. v Ptuj, deška s prvim in drugim razredom.

Razven tega se izpremeni nemška dekliška meščanska šola II v Mariboru v slovensko dekliško meščansko šolo.

Sedanja nemška meščanska šola za dečke v Mariboru se izpremeni v meščansko šolo s temeljnimi slovenskimi razredi in nemškimi vzporednicami.

Za te šole in za obstoječe deške in dekliške meščanske šole v Celju, Mariboru, Zalcu, Ptuj, Postojni in v Krškem se za šolsko leto 1919-20 razpisujejo sledeče službe:

I. mesta ravnateljev:

2 za Ljubljano, (od teh eno v Spodnji Šiški),

1 za Ribnico,

1 za Trzin,

1 za Maribor,

1 za Ptuj,

2 za Celje,

1 za Zalec;

zaradi eventualne izpraznitve mesta:

1 za Postojno;

II. mesta ravnateljic;

2 za Ljubljano, (od teh eno v Spodnji Šiški),

2 za Maribor,

1 za Ptuj;

III. mesta strokovnih učiteljev;

7 za Ljubljano (od teh 3 za Spodnjo Šiško),

1 za Trzin,

1 za Ribnico,

2 za Postojno,

1 za Ptuj,

3 za Maribor,

3 za Celje,

2 za Zalec,

zaradi eventualne izpraznitve mest:

3 za Krško;

VI. mesta strokovnih učiteljic:

10 za Ljubljano (od teh 3 za Spodnjo Šiško),

6 za Maribor,

3 za Celje,

4 za Ptuj;

V. mesto učiteljice za ženska ročna dela:

1 za Ljubljano (dekliška mestna meščanska šola).

Prošnje je treba vložiti službenim potom na višji šolski svet

do 15. avgusta 1919.

V prošnjah naj se prosilci sicer navedejo mesto, za katero prosijo, vendar se opozarjajo, da veljajo njih prošnje istotako tudi za druga razpisana mesta (razven za mesto učiteljice ženskih ročnih del). Višji šolski svet si pridržuje pravico, da imenuje prosilce in prosilke tudi na druga mesta, kakor so prosili, ker je pomankanje za meščanske šole izprašanih učiteljev veliko, tako da ne bo mogoče na vsa prosta mesta imenovati izprašanih učiteljev in ker je treba imenovanja izvršiti z ozirom na strokovne skupine in tako, da pride na vsako šolo vsaj nekaj izprašanih oseb.

Na mesta, ki se ne podele izprašanim učiteljem, bodo začasno prideleni ljudskošolski učitelji, ki se zavežejo, da bodo tekom 2 let položili usposobljenostno preizkušnjo za meščanske šole in ki imajo primerno kvalifikacijo.

Glede teh se opozarja na poseben poziv višjega šolskega sveta v Uradnem listu in dnevnikih.

Predsednik:
profesor Vadnjal, I. r.

Naročajte in širite list!